

Література:

1. Мельник О.Г. Діагностика діяльності машинобудівних підприємств на засадах системи економічних індикаторів : [монографія] / О.Г. Мельник. – Львів : Вид-во ДП «Видавничий дім «Укрпол», 2009. – 188 с.
2. Процесно-структурований менеджмент : методологія та інструментарій : [монографія] / [О.Є.Кузьмін, І.В.Алексєєв, О.Г.Мельник, та ін.]; за ред. д.е.н., проф. О.Є.Кузьміна. – Львів : Видавництво «Растр-7», 2013. – 428 с.
3. Босак А.О. Модель взаємодії між керівною та керованою підсистемами організації у системі процесно-структурованого менеджменту / А.О. Босак, О.Ю. Переста // Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету "Наука й економіка" №3 (27). Хмельницький: ПВНЗ «Хмельницький економічний університет», 2012. – С.68-75.

СИСТЕМНО-ПРОЦЕСНИЙ ПІДХІД У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Л.М. Христенко, к.е.н., доцент
А.В. Ємел'янова

Східноукраїнський національний університет ім. В.Даля, м. Луганськ

Одним із найважливіших проблемних питань ефективного функціонування й розвитку будь-якого підприємства як соціально-економічного суб'єкта у ринкових умовах непередбачуваного та швидкоплинного зовнішнього та внутрішнього середовища є забезпечення належного стану захищеності діяльності підприємства від дії існуючих та потенційних загроз – стану його економічної безпеки. А отже питання щодо економічної безпеки рано чи пізно постають перед кожним підприємством достатньо гостро. Від того, наскільки швидко підприємство зможе адаптувати свою діяльність до змін середовища, наскільки виваженими будуть управлінські рішення по відношенню до загроз залежить не тільки результат його діяльності, але й, у деяких випадках, і саме його існування на ринку й збереження прав власності на нього.

Оскільки економічна безпека визначається як стан, актуальності набуває питання її забезпечення. Під забезпеченням економічної безпеки підприємства розуміється процес у вигляді послідовності взаємопов'язаних і взаємообумовлених дій (заходів) різного характеру (кадрових, інформаційних, технічних, технологічних, організаційних, адміністративних та ін.) щодо протидії негативним наслідкам внутрішніх або зовнішніх, об'єктивних або суб'єктивних загроз, метою якого є досягнення бажаного рівня економічної безпеки підприємства, що є запорукою його стабільного й ефективного функціонування і розвитку, фінансової стійкості й платоспроможності, підвищення конкурентоспроможності на ринку, і, як наслідок, формування необхідних передумов для повної реалізації економічних та соціальних цілей своєї діяльності.

При розгляді питань щодо забезпечення економічної безпеки підприємства слід згадати, що підприємство у своїй основі є певним системним інтегратором різноманітних соціально-економічних елементів як у просторі, так і у часі. А отже, і забезпечення економічної безпеки не може розглядатися лише як прямий процес простих послідовних етапів. Його вивчення має відбуватися у межах спорідненого системно-процесного підходу.

Висвітлення забезпечення економічної безпеки підприємства за просторовою складовою може бути представлено:

етапами ланцюжка нарощування вартості кінцевого продукту діяльності підприємства (у розрізі складових довиробничого, виробничого (основного) та післявиробничого етапів) та його життєвим циклом (у межах таких етапів як запровадження кінцевого продукту діяльності підприємства на ринок товарів або послуг, зростання, зрілість та вихід з ринку). Логічним є й прийняття до уваги життєвого циклу самого підприємства (від моменту його зародження на ринку до моменту виходу з ринку та ліквідації);

наявністю функціональних складових, до яких віднесені: фінансова складова (досягнення найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів), адміністративна та інтелектуально-кадрова складові (збереження і розвиток інтелектуального потенціалу підприємства; ефективне управління персоналом), виробничо-технологічна складова (ступінь відповідності застосовуваних на підприємстві техніки й технологій світовим аналогам); правова складова (всебічне правове забезпечення діяльності підприємства, дотримання чинного законодавства), ринкова або маркетингово-збутова (просування продукції на ринку), інформаційно-аналітична складова (ефективне інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності підприємства), екологічна складова (дотримання чинних екологічних норм), силова складова (забезпечення фізичної безпеки працівників підприємства (передусім керівників) і збереження її майна);

організаційними рівнями управління, які забезпечують існування підприємства та його діяльність. Структуру організаційних рівнів можна представити у такий спосіб: найвищим є рівень власників підприємства; наступними є рівень вищої та середньої ланок управління; слід також врахувати рівень поточної діяльності підприємства відповідно бізнес-процесам або функціональним зонам його діяльності;

взаємозалежністю самого процесу забезпечення економічної безпеки підприємства та процесу виникнення і розвитку загроз його діяльності. Кожен з цих процесів має свої етапи, які можуть цілком або частково співпадати, або ж такі бути зовсім відокремленими.

Слід зауважити, що зазначені елементи просторової складової забезпечення економічної безпеки підприємства не є вичерпаними.

Часова складова забезпечення економічної безпеки підприємства ґрунтується на формуванні відповідної концепції по забезпеченню потреби підприємства у належному стані безпеки у теперішньому та створенні тих же умов для розвитку підприємства у майбутньому, з подальшим їх впровадженням. Часовий контент забезпечення економічної безпеки підприємства представлений трибічною контрольною процедурою, до складу якої входять превентивні заходи (прогнозування та діагностика на майбутнє бажаного стану безпеки підприємства), оперативні заходи (облік і контроль поточного стану безпеки функціонування підприємства з точки зору впливу загроз діяльності підприємства у теперішньому часі) та наступні заходи (аналіз стану безпеки за минулі періоди).

Істотним є те, що основною складовою контрольною процедурою часового елемента забезпечення економічної безпеки визначено превентивні заходи діагностики стану економічної безпеки підприємства, які мають на меті, по-перше, виявлення сигналів про виникнення загроз стану економічній безпеці підприємства; по-друге, прогнозування майбутнього стану безпеки функціонування підприємства з подальшим виробленням заходів з протидії встановленим негативним тенденціям і визначенням необхідних за видом і розміром витрат на запровадження цих заходів у життя.

Таким чином, забезпечення економічної безпеки підприємства є складною інтегрованою категорією, розуміння якої може бути досягнуто лише через дослідження та ретельне вивчення кожного із запропонованих елементів просторової та часової складових як відокремлено, так і в сукупності з іншими елементами.

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ІНТЕГРОВАНИХ ПРОМИСЛОВИХ СТРУКТУР

О.Ю. Чорна, к. е. н., доцент

*Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля,
м. Северодонецьк*

Роль інтеграційних процесів у вітчизняній економіці складно переоцінити. Надзвичайно важливими є процеси, що стосуються інтеграції промислових підприємств, які, навіть за часів економічної кризи, виробляють майже третину ВВП країни, близько 3/4 матеріальних благ, споживаних населенням, забезпечують робочими місцями майже половину населення України.